

درس اول : زنگ آفرینش

این شعر در قالب **مثنوی** سروده شده است . از این قالب برای سرودن داستان های بلند استفاده می شود . در این قالب شعری ، هر بیت قافیه ای جداگانه دارد .

مهمترین مثنوی های فارسی عبارتند از : « **شاهنامه** » فردوسی ، « **لیلی و مجنون** » نظامی ، « **مثنوی معنوی** » مولوی و « **بوستان** » سعدی

شکل گرافیکی مثنوی :

تاریخ ادبیات : نظامی گنجه ای

بزرگترین شاعر داستان سرای ایران در قرن ششم بود . او پنج منظومه به نام های « **لیلی و مجنون** » ، « **خسرو و شیرین** » ، « **هفت پیکر** » ، « **اسکندرنامه** » و « **مخزن الاسرار** » دارد .

خواجه عبدالله انصاری

معروف به **پیر هرات** و ملقب به « **شیخ الاسلام** » است . در قرن پنجم و در شهر هرات به دنیا آمد . به عربی و فارسی شعر می سرود و تفسیر قرآن نیز می کرد و از پیشگامان **نثر مسجع** بود .

از آثار او می توان به « **الهی نامه** » ، « **رساله دل و جان** » ، « **مناجات نامه** » و « **زادالعارفین** » اشاره کرد .

قالب شعر زنگ آفرینش « **چهار پاره** » است . چهار پاره شامل چند دو بیتی است . این شعر از مجموعه « **به قول پرستو** » سروده قیصر امین پور است .

قیصر امین پور

استاد دانشگاه و شاعر بزرگ معاصر است که در سال ۱۳۸۶ درگذشت . از آثار او می توان « **مثل چشمه مثل رود** » ، « **تنفس صبح** » ، « **کوچه آفتاب** » ، « **به قول پرستو** » ، « **آینه های ناگهان** » و « **دستور زبان عشق** » را نام برد .

دانش های زبانی و ادبی

تشبیه : از عناصر زیباییایی سخن است و شبیه کردن چیزی به چیزی دیگر را بیان می کند و چهار رکن دارد :

- * رکن اول (**مشبه**) : چیزی را که به چیز دیگر شبیه می کنند .
- * رکن دوم (**مشبه به**) : چیزی که مشبه را به آن تشبیه می کنند .
- * رکن سوم (**وجه شبه**) : ویژگی مشترک بین مشبه و مشبه به است .
- * رکن چهارم (**ادات تشبیه**) : کلماتی مثل مانند ، چون ، همچون ، همانند ، چو ، مثل و ...

مثال : گیسوان او چون آبشار طلایی می درخشید

مشبه ادات مشبه به وجه تشبیه
تشبیه

آرایه تشخیص

هرگاه ویژگی های انسان را به غیر انسان نسبت دهیم ، **تشخیص** (انسان نمایی پدیده ها) نامیده می شود .

مثال : قطره شبنم گفت : می خواهم آفتاب شوم . « **گفتن** » ویژگی انسان است که به قطره شبنم نسبت داده شده است .

۲	<p>۱- معانی کلمات مشخص شده را بنویسید :</p> <p>الف) مراسم <u>تدفین</u> برگزار شد. ب) <u>خدشه</u> و خطری را احساس نکرد. پ) لباس هایم را <u>سوا می کردم</u> . ت) امام <u>ناگزیر</u> بود. ث) او از صید گنجشک احساس <u>تنفر</u> می کرد. ج) شاهکار <u>ارزنده</u> چ) از <u>ضمیر</u> خاک می گویند راز ح) نگردد شاخک بی بن <u>برومند</u></p>
۶	<p>۲- معنی ابیات زیر را به فارسی روان برگردانید :</p> <p>الف) روشن و گرم زندگی پرداز ب) نمودش بس که دور آن راه نزدیک پ) ای مرغک خرد ز آشیانه ت) بر این زادم و هم بر این بگذرم ث) سعدی اگر عاشقی کنی و جوانی ج) دلم در آتش غفلت مسوزان</p> <p>آسمان مثل یک تبسم شد شدش گیتی به پیش چشم تاریک پرواز کن و پریدن آموز چنان دان که خاک پی حیدرم عشق محمد بس است و آل محمد به معنی شمع جانم بر فروزان</p>
۰/۵	<p>۳- کدام ترکیب وصفی و کدام اضافی است :</p> <p>الف) مردان شجاع (ب) حرکت اتوبوس</p>
۰/۵	<p>۴- در درس آدم آهنی و شاپرک ، آدم آهنی و شاپرک نماد چه انسان هایی در جامعه هستند ؟</p>
۰/۷۵	<p>۵- در عبارت زیر متمم ، مفعول و مسند را مشخص کنید :</p> <p>« معلم شاگردانش را به کلاس برگرداند و ساکت شد. »</p>
۰/۲۵	<p>۶- کتاب « کویر » از کدام شخصیت ها است :</p> <p>الف) دکتر شریعتی (ب) امام خمینی (ره) (پ) شهید مطهری (ت) شهید رجایی</p>
۰/۵	<p>۷- به سوالات زیر پاسخ دهید :</p> <p>الف) شاعری که « گل و نوروژ » و « کمال نامه » از آثار اوست . ب) « پری در آبگینه » و « دوشنه های آبی ماه » از آثار اوست .</p>
۱	<p>۸- کلمات ساده و غیر ساده را معلوم کنید : « موتور - کبوتر - اصفهانی - گلخانه »</p>

۱/۵

۹- بن ماضی ، بن مضارع و شناسه را در فعل های زیر مشخص کنید :

شناسه	بن مضارع	بن ماضی	فعل
			الف) نوشته بودم
			ب) خواهد آمد

۱

۱۰- در عبارت زیر ضمائر و مرجع ضمیر را پیدا کرده و نوع آن ها را بنویسید.

« نیما آنقدر به ادبیات علاقه داشت که استادش او را تشویق می کرد. »

۱

۱۱- فعل را در جملات زیر مشخص کنید ، سپس شخص ، شمار و مصدر آن ها را معلوم کنید :

مصدر	شخص و شمار	جمله
		الف) با چشمانی اشک بار آن مرد بزرگ را به خاک سپردیم.
		ب) تو را خوانم به هر رازی

۰/۵

۱۲- املای درست گزار یا گذرا را برای واژه های زیر انتخاب کنید :

الف) سپاس ب) بنیان

۰/۵

۱۳- فعل آینده بسازید :

الف) خواندم ب) نوشتیم

- ۱- الف) خاکسپاری (ب) آسیب (پ) جدا می‌کردم (ت) ناچار
 ث) بیزاری (ج) با ارزش (چ) درون (ح) شاداب و جوان

۲- الف) آسمان مانند لبخندی روشن و مهربان و حیات‌بخش شد و زندگی دوباره آغاز شد.

ب) این راه نزدیک و کوتاه به نظرش بسیار طولانی آمد ؛ خسته شد و دنیا در نظرش تیره و تار شد.

پ) ای پرنده کوچک از لانه‌ات پرواز کن و پرواز کردن را یاد بگیر.

ت) من با ایمان به پیامبر (ص) و جانشین ایشان (حضرت علی (ع)) زاده شده‌ام و تا لحظه آخر عمرم نیز بر همین عقیده خواهم ماند و بدان که خاک پای علی (ع) هستم . (از او پیروی می‌کنم.)

ث) ای سعدی ! اگر جویای عشق و محبت و شادابی و جوانی هستی ، کافی است که عاشق حضرت رسول و خاندانش باشی.

ج) خدایا ! دلم را در آتش غفلت و بی‌خبری نسوزان و با نور معرفت و آگاهی خود ، روح و وجودم را روشنایی ببخش .

۳- الف) ترکیب وصفی (مردان : موصوف ، شجاع : صفت)

ب) ترکیب اضافی (حرکت : مضاف ، اتوبوس : مضاف‌الیه)

۴- آدم آهنی نماد انسان‌های بی‌احساس و بی‌عاطفه و شاپرک نماد انسان‌های با احساس و مهربان

۵- کلاس : متمم شاگردانش : مفعول ساکت : مسند

۶- الف) دکتر شریعتی

۷- الف) خواجه‌ی کرمانی (ب) محمد رضا کاتب

۸- موتور : ساده کبوتر : ساده اصفهانی : غیر ساده (مشتق) گلخانه : غیر ساده (مرکب)

شناسه	بن مضارع	بن ماضی	فعل
م	نویس	نوشت	الف) نوشته بودم
د	خواه ، آ	آمد	ب) خواهد آمد

۹-

۱۰- او : ضمیر سوم شخص مفرد نیما : مرجع ضمیر

۱۱-

مصدر	شخص و شمار	فعل	جمله
سپردن	اول شخص جمع	سپردیم	الف) با چشمانی اشک بار آن مرد بزرگ را به خاک سپردیم
خواندن	اول شخص مفرد	خوانم	ب) تو را خوانم به هر رازی

۱۲- الف) سپاس‌گزار (ب) بنیان‌گذار

۱۳- الف) خواهم خواند (ب) خواهیم نوشت